

www.nfunorge.org
Youngstorget 2B, 0181 Oslo
Postboks 8954, Youngstorget,
0028 Oslo
Telefon: 22 39 60 50
Telefaks: 22 39 60 60
E-post: post@nfunorge.org
www.facebook.com/NFUnorge

Oslo, 25.04.25

Notat til muntlig høring om ny forvaltningslov

Norsk Forbund for Utviklingshemmede (NFU) er en menneskerettsorganisasjon, som arbeider for full deltakelse og likeverd, og mot diskriminering. NFU skal ivareta interessen til mennesker med utviklingshemming og deres familier, overfor sentrale, regionale og lokale myndigheter. NFU har ca. 8400 medlemmer.

Flertallet av våre medlemmer er avhengig av bistand fra offentlige instanser for å klare seg i dagliglivet. Hvert år bistår vi mange av våre medlemmer i møte med bl.a. kommunen, fylkeskommunen, statsforvalteren, Nav osv. Vi har derfor mye med den offentlige forvaltningen å gjøre, og det er på dette grunnlaget vi uttaler oss. I denne høringen ønsker vi særlig å gi innspill til to av forslagene til departementet: terskelen for overprøving av kommunens frie skjønn, og reglene om sakskostnader etter klage.

Om forslagets § 68 Klageinstansens behandling av klagesaken, tredje ledd

I proposisjonen foreslår departementet at statlige klageorganer ved vurdering av det frie skjønn skal legge «stor vekt» på det kommunale selvstyre, jf. forslagets § 68 tredje ledd. NFU mener terskelen for å overprøve det kommunale frie skjønn er alt for høy etter dette forslaget, og etter dagens regelverk.

Vi mener først og fremst at klageorganet må kunne foreta en alminnelig rimelighetsvurdering av vedtak truffet av kommune eller fylkeskommune, særlig på områder som er av stor velferdsmessig betydning for den enkelte. Hvis ikke, mener vi hvert fall at det i bestemmelsen burde stå at klageinstansen skal legge «vekt» på det kommunale selvstyre, og ikke «stor vekt» - altså slik forslaget til mindretallet Backer og Solli i forvaltningslovsutvalget lyder.

På mange områder fatter kommunene vedtak som gjelder personers helt grunnleggende behov i dagliglivet, og helt grunnleggende menneskerettigheter. For mange av våre medlemmer, så har kommunens utøvelse av det frie skjønn alt å si for hvordan de kan leve livet sitt. Dette gjelder særlig i saker om helse- og omsorgstjenester, saker på det boligosiale området, og i saker om opplæring. I disse sakene vil en uheldig skjønnsutøvelse ramme like hardt som feil rettsanvendelse – og vi ser at våre medlemmer ofte rammes svært hardt under utøvelsen av kommunens frie skjønn. I saker som handler om enkeltpersoner sine rettigheter og tilgang til tjenester må klageinstansen ha adgang til å legge mindre vekt på det kommunale selvstyre.

Sivilt samfunns rapport til FN-komiteen for rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne fra 2019 viser at det kommunale selvstyre fører til store geografiske ulikheter ved tildeling av tjenester og ytelser. Å legge strenge føringer for overprøvingen av kommunenes skjønnsutøvelse vil kun forsterke disse forskjellene, og er ikke godt egnet til å oppfylle Norges folkerettslige forpliktelser etter CRPD.

Om forslaget § 69 Sakskostnader

I proposisjonen foreslår departementet at adgangen til å få tilkjent sakskostnader i klagesaker skal gjelde når et enkeltvedtak blir endret til gunst for parten. I departementets vurderinger skriver de at dette også skal gjelde når klageinstansen opphever førsteinstansens vedtak, og det endelige utfallet av saken er til gunst for parten. Dette vil altså gjelde i tilfeller hvor klageinstansens opphevelse av vedtaket fører til at en plikt eller byrde oppheves for parten, og i tilfeller hvor klageinstansen sender saken tilbake til førsteinstansen for ny behandling, og førsteinstansen så gir parten et gunstigere vedtak enn det opprinnelige.

NFU mener at man uansett burde få tilkjent sakskostnader i saker hvor klageinstansen opphever førsteinstansens vedtak. Dette må ses i lys av den begrensede omgjøringsadgangen klageinstansen har på viktige velferdsområder, som følge av det kommunale selvstyre. I klagesaker om helse- og omsorgstjenester hvor kommunen har gjort feil, erfarer vi at klageinstansen stort sett alltid velger å oppheve kommunens vedtak. Det skjer ytterst sjeldent at klageinstansen velger å omgjøre et vedtak i disse sakene. Saken blir sendt tilbake til kommunen, og i mange tilfeller kan parten da få nytt avslag, bare på et annet grunnlag. I disse sakene virker det urimelig og lite forutberegnelig for parten om han ikke skal få tilkjent sakskostnader. I tillegg, kan disse prosessene strekke seg over flere år, og selv om parten til slutt får medhold i saken sin, vil det være svært belastende å ikke få tilkjent sakskostnader underveis i prosessen.

Vi minner om at det her kan være snakk om saker som er av stor velferdsmessig betydning for den enkelte, og at det på disse områdene er viktig at kommunene holdes ansvarlig. NFU mener derfor at man skal kunne få tilkjent sakskostnader i alle saker hvor kommunen opphever vedtaket.

Med vennlig hilsen,

Hedvig Ekberg
Generalsekretær

Inga Marie Tronsaune
Juridisk rådgiver